

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра анатомії, клінічної анатомії і оперативної хірургії,
патоморфології та судової медицини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“__” _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОПЕДЕВТИКА ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 221 «Стоматологія»

Розробник	Єлінська А. М.	_____
Зав. кафедри розробника	Черно В. С.	_____
Гарант освітньої програми	Єлінська А.М.	_____
Директор інституту	Грищенко Г.В.	_____
Начальник НМВ	Алексеева А О.	_____

Миколаїв – 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Пропедевтика терапевтичної стоматології	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	221 «Стоматологія»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Стоматологія	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	2-й	
Навчальний рік	2022-2023	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	3-й	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредитів/ 90 год.	
Структура курсу: – лекції – практичні заняття (півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	16 год.	
	32 год. 42 год.	
Відсоток аудиторного навантаження	53%	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	Залік – 3-й семестр	

2. Мета, завдання та заплановані результати навчання

Метою вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» є підготовка студента до роботи в клініці терапевтичної стоматології з лікування хвороб, пов'язаних з ушкодженням зубів, тканин пародонту та слизової оболонки порожнини рота.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» є отримання теоретичних знань з клінічних особливостей анатоми-гістологічної будови зубів, тканин та органів порожнини рота, організації та обладнання стоматологічного кабінету, матеріалознавства в терапевтичній стоматології, способів та технік препарування та пломбування каріозних порожнин, етапів ендодонтичного лікування зубів та засвоєння основних мануальних навичок по окремим етапам лікування зубів – препарування та пломбування каріозних порожнин, дефектів зубів та кореневих каналів після ендодонтичного втручання на пластмасових чи природніх (видалених за медичними показаннями) моделях зубів («фантомах»).

Передумови вивчення дисципліни (міждисциплінарні зв'язки).

Вивчення «Пропедевтики терапевтичної стоматології» базується на попередньо отриманих студентами знаннях з:

анатомії людини: онтогенез органів та тканин порожнини рота, топографо-анатомічна будова зубо-щелепно-лицьової системи людини, а саме кісток лицевого черепа, скронево-нижньощелепного суглоба, жувальних та м'язових м'язів, клініко-анатомічні особливості зубів, їх кровопостачання та іннервація; інтерпретація статевих, вікових та індивідуальних особливостей будови тканин зуба, органів та тканин порожнини рота та організму людини в цілому;

гістології, цитології, ембріології: гістогенез органів і тканин порожнини рота людини, їх мікроскопічна будова, зміни в різні вікові періоди, а також в умовах фізіологічної та репаративної регенерації;

біологічна хімія: біохімічний склад твердих тканин зуба, слини; біохімія обмінних процесів в нормі і при патології; ферментативна система слини та ротової рідини; вплив вітамінів та гормонів на обмінні процеси;

нормальної та патологічної фізіології: порожнина рота як початковий відділ травної системи; рефлекторна діяльність та сенсорні процеси органів ротової порожнини; жування, його особливості, визначення повноцінності жувального апарату; склад та функції слини та ротової рідини;

медичної і біологічної фізики: основи матеріалознавства, властивості матеріалів різних груп; біофізичні основи гальванізму; реографія; біофізика м'язового скорочення; вивчення параметрів основних фізичних факторів, які використовуються з діагностичною та лікувальною метою;

мікробіології, вірусології та імунології: біологічні властивості патогенних та непатогенних мікроорганізмів, вірусів та закономірностей їх взаємодії з макроорганізмом, з популяцією людини і зовнішнім середовищем; основні механізми формування імунної відповіді організму людини; мікрофлора порожнини рота людини; бактеріальні етіологічні фактори карієсу та його ускладнень, їх тинкторіальні властивості;

оперативна хірургія та топографічна анатомія: топографія органів та тканин ротової порожнини; оперативні втручання на органах і тканинах порожнини рота; топографічна анатомія кровоносних, лімфатичних судин, нервів щелепно-лицьової ділянки;

фармакологія: механізм дії різних груп лікарських речовин, які використовуються в стоматологічній практиці; правила пропису рецептів.

Як навчальна дисципліна, пропедевтика терапевтичної стоматології закладає фундамент для вивчення основних стоматологічних дисциплін, а саме терапевтичної, хірургічної, ортопедичної стоматології та формування умінь застосовувати отримані знання в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності.

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення дисципліни студенти мають:

ЗНАТИ:

- клінічні особливості будови зубів, пародонту, слизової оболонки та органів порожнини рота,
- теорії передачі больового імпульсу по твердих тканинах зуба,
- організацію та обладнання стоматологічного кабінету,
- призначення стоматологічного інструментарію,
- способи, принципи та етапи препарування каріозних порожнин різної локалізації,
- склад, властивості пломбувальних матеріалів, показання та методику їх використання,
- етапи та методики ендодонтичної обробки порожнини зуба та кореневих каналів,
- матеріали та методи пломбування корневих каналів;

ВМІТИ:

- аналізувати зміни в будові твердих тканин зуба (емалі, дентину, цементу), пульпи, пародонту, органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота, що пов'язані з віком та патологічними станами;
- трактувати вікові зміни, вплив функції слинних залоз та складу слини на стан твердих тканин зуба;
- визначати належність зубів до тієї чи іншої групи, сторони, верхньої чи нижньої щелепи, враховуючи їх клініко-анатомічні особливості будови, прикмети;
- користуватися стоматологічним інструментарієм, відповідно до призначення;
- визначати належність каріозних порожнин до певного класу за Блеком;
- препарувати каріозні порожнини I – V класів за Блеком різними способами, дотримуючись режиму та етапів препарування класичною та мінімально інвазивними методиками;
- обирати відповідно до показань, готувати до використання пломбувальні матеріали для постійних та тимчасових пломб різних груп, лікувальних та ізолюючих прокладок;
- пломбувати каріозні порожнини I-V класів за Блеком матеріалами різних груп;
- поетапно проводити ендодонтичні маніпуляції: розкриття (трепанация) порожнини зуба, ампутація, екстирпація пульпи, видалення гнилого розпаду;
- користуватися ендодонтичним інструментарієм для ручної та машинної обробки корневих каналів та проводити її різними методами;
- обирати матеріали для пломбування корневих каналів в залежності від їх прохідності, ступеня інфікування, розташування;
- пломбувати кореневі канали різними техніками.

Розроблена програма відповідає *освітньо-професійній програмі (ОПП) «Стоматологія»* та Згідно з вимогами Стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, фахові):

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю 221 «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні: (ЗК) – ЗК-1– ЗК-11, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-19:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність спілкуватися англійською мовою.

ЗК-6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

- ЗК-8.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК-9.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК-10.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК-11.** Здатність працювати в команді.
- ЗК-13.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК-14.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК-19.** Навички здійснення безпечної діяльності.

Фахові: (ФК) – ФК-2 – ФК-3, ФК-5, ФК-8, ФК-9, ФК-11, ФК-16:

- ФК-2.** Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- ФК-3.** Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ФК-5.** Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
- ФК-8.** Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
- ФК-9.** Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
- ФК-11.** Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.
- ФК-16.** Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.

Відповідно до освітньо-професійної програми очікувані *програми результати навчання (ПРН)* включають вміння **ПРН2– ПРН4, ПРН8, ПРН11, ПРН15, ПРН20, ПРН21:**

- ПРН 2.** Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).
- ПРН 3.** Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН 4.** Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).
- ПРН 8.** Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- ПРН 11.** Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).
- ПРН 15.** Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.
- ПРН 20.** Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
- ПРН 21.** Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

3. Програма навчальної дисципліни

Організація навчального процесу здійснюється за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС) та складає загалом 3 кредити, що розподілені у 3-му семестрі.

Програма навчальної дисципліни структурована у 2 блоки, що згрупували 4 розділи навчальної дисципліни.

БЛОК 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин.

Розділи 1 Блоку:

1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота.
2. Препарування каріозних порожнин.

БЛОК 2. Пломбувальні матеріали та ендодонтія.

Розділи 2 Блоку:

3. Пломбувальні матеріали.
4. Ендодонтія.

3.1. Тематичний план лекцій (за блоками) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кіл-ть годин
	БЛОК 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин	8
1	<p>Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи. Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби. Клінічні особливості будови зубів верхньої та нижньої щелеп. Ознаки зубів. Зубні формули.</p> <ul style="list-style-type: none"> — мета і задачі терапевтичної стоматології та пропедевтичного курсу; — внесок вчених України в розвиток терапевтичної стоматології; — основні принципи етики та деонтології в стоматології; — ятрогенні захворювання: суть, причини розвитку; — клінічні особливості будови зубів верхньої та нижньої щелеп; — ознаки зубів (ознака кута коронки, ознака кривизни коронки, ознака відхилення кореня, ознака апроксимальних поверхонь): суть, клінічне використання; — зубні формули. 	4
2	<p>Класифікація каріозних порожнин за Блеком. Способи та принципи препарування каріозних порожнин. Етапи класичного препарування каріозних порожнин I – V класів за Блеком. Мінімально-інвазивні методики препарування. Поняття ергономіки в стоматології.</p> <ul style="list-style-type: none"> — класифікація каріозних порожнин за Блеком; — принципи препарування каріозних порожнин; — способи препарування каріозних порожнин; — етапи класичного препарування каріозних порожнин; — особливості препарування каріозних порожнин I – V класів за Блеком; — мінімально-інвазивні методики препарування: суть, показання, особливості проведення (тунельне препарування, slot-препарування, batesave-препарування, мікропрепарування, ART-методика); — поняття ергономіки в стоматології. 	2
	БЛОК 2. Пломбувальні матеріали та ендодонтія	8

	<p>Стоматологічні пломбувальні матеріали: класифікація, вимоги. Тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості. Лікувальні прокладки: групи, механізм дії. Сучасні пломбувальні матеріали для постійних пломб (цементи, амальгами, композитні матеріали): склад, властивості, показання та методика застосування. Матеріали для пломбування корневих каналів: силери різних груп, їх властивості, показання до використання.</p> <ul style="list-style-type: none"> — класифікація стоматологічних пломбувальних матеріалів; — тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості; — лікувальні прокладки: групи, механізм дії; — стоматологічні цементи: склад, властивості, показання та методика застосування; — амальгами: склад, властивості, показання та методика застосування; — композитні матеріали: склад, властивості, показання та методика застосування; <p>матеріали для пломбування корневих каналів: силери різних груп, їх властивості, показання до використання.</p>	4
	<p>Ендодонтія: визначення. Клінічні особливості будови порожнини та корневих каналів зубів різних груп.</p> <p>Ендодонтичний інструментарій: класифікація, призначення, правила використання. Стандарти ISO. Етапи та методи ендодонтичного лікування зубів: розкриття порожнини зуба (трепанация), ампутація, екстирпація пульпи, видалення пугричних мас. Способи інструментальної та медикаментозної обробки корневих каналів. Особливості ендодонтичного втручання при непрохідних корневих каналах. Техніки пломбування корневих каналів (центрального штифта, латеральної конденсації тощо). Помилки та ускладнення.</p> <ul style="list-style-type: none"> — визначення поняття ендодонтія; — клінічні особливості будови порожнини та корневих каналів різців, ікол, премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи; — класифікація, призначення, правила використання ендодонтичного інструментарію. Стандарти ISO; — етапи ендодонтичного лікування зубів; — методи ендодонтичного лікування зубів; — способи інструментальної та медикаментозної обробки корневих каналів; — техніки пломбування корневих каналів; <p>помилки та ускладнення на етапах проведення ендодонтичного лікування.</p>	4
РАЗОМ		16

3.2. Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кіл-ть годин
	БЛОК 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин	16
	Розділ 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота	4
1.	<p>Будова зуба: топографія тканин і утворень зуба. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови емалі. Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> — мета і задачі пропедевтичного курсу; — анатомо-топографічна будова зуба; 	2

	<ul style="list-style-type: none"> — хімічний склад емалі; — гістологічна будова емалі; — клінічні особливості емалі (зони найменшої мінералізації, зміни в емалі, пов'язані з віком, патологічним процесом) тощо. <p>Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови дентину, цементу. Поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба. Теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба.</p> <p>Гістологія тканин зуба (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> — топографічні та гістологічні особливості будови дентину та цементу, їх клінічне значення; — анатомо-топографічна будова зуба; — теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба (рецепторна гіпотеза, гіпотеза безпосередньої нервової стимуляції, гідродинамічна теорія): суть, механізм, переваги та недоліки; — поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба. 	
2.	<p>Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови пульпи та періодонту. Вікові зміни в них. Поняття пародонту, його функції. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції. Анатомо-гістологічні та фізіологічні особливості будови органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> — гістологічні особливості будови цементу; — гістологічні особливості будови пульпи; — гістологічні особливості будови періодонту; — зміни твердих тканин зуба, пов'язані з віком, патологічним процесом — поняття та функції пародонту; — склад слини та ротової рідини; — функції слини та складові, що забезпечують її функцію. <p>Зубні формули. Ознаки зубів. Клінічні особливості будови різців та ікол верхньої та нижньої щелепи.</p> <ul style="list-style-type: none"> — клініко-анатомічні особливості різців та ікол верхньої та нижньої щелепи; — прикмети зубів; — зубні формули (квадратно-цифрова система Зігмонді-Палмера, формула ВООЗ, система американської дентальної асоціації). <p>Клінічні особливості будови премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи.</p> <ul style="list-style-type: none"> — клініко-анатомічні особливості премолярів верхньої та нижньої щелепи. — клініко-анатомічні особливості молярів верхньої та нижньої щелепи. 	2
	Розділ 2. Препарування каріозних порожнин	6
3.	<p>Оснащення стоматологічного кабінету. Санітарно-гігієнічні вимоги до його організації. Види бормащин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових блоків. Поняття ергономіки в стоматології. Техніка безпеки роботи. Професійні захворювання лікаря-стоматолога, їх профілактика. Види стоматологічних наконечників, борів. Стоматологічний інструментарій, його призначення, методика роботи у дзеркальному відображенні.</p> <ul style="list-style-type: none"> — санітарно-гігієнічні вимоги до організації стоматологічного кабінету; — види бормащин, борів, наконечників; — види та призначення стоматологічного інструментарію; — причини розвитку та профілактики професійних захворювань лікаря-стоматолога — техніка безпеки при роботі на бормашинах, з інструментарієм; 	2

	<p>визначення та принципи ергономіки.</p> <p>Класифікація каріозних порожнин за Блекум. Способи препарування каріозних порожнин. Методи ізоляції операційного поля.</p> <p>Принципи препарування каріозних порожнин (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> — класифікація каріозних порожнин за Блекум; — принципи препарування каріозних порожнин; — способи препарування каріозних порожнин; — методи ізоляції операційного поля; — склад, призначення інструментів та аксесуарів набору для накладання кофердаму; — методи накладання кофердаму. <p>Етапи препарування каріозних порожнин. Техніка класичного препарування каріозних порожнин I та V класу за Блекум.</p> <ul style="list-style-type: none"> — поняття та правила режиму препарування; — етапи класичного препарування; — особливості поетапного препарування каріозних порожнин I класу за Блекум; <p>особливості поетапного препарування каріозних порожнин 5 класу за Блекум.</p>	
4.	<p>Класична техніка препарування каріозних порожнин II класу за Блекум</p> <ul style="list-style-type: none"> — етапи класичного препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум; — особливості поетапного препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум в залежності від клінічної ситуації; — вимоги до формування основної та додаткової порожнини в каріозних порожнинах 2 класу за Блекум. <p>Класична техніка препарування каріозних порожнин III та IV класу за Блекум.</p> <ul style="list-style-type: none"> — етапи класичного препарування каріозних порожнин 3 та 4 класу за Блекум; — особливості поетапного препарування каріозних порожнин 3 та 4 класу за Блекум в залежності від клінічної ситуації; <p>вимоги до формування основної та додаткової порожнини в каріозних порожнинах 3 та 4 класу за Блекум.</p>	2
5.	<p>Особливості препарування каріозних порожнин під сучасні композиційні матеріали. Мінімально-інвазивні техніки препарування (тунельне препарування, slot-препарування, batescave-препарування, мікропрепарування, ART-методика).</p> <ul style="list-style-type: none"> — особливості поетапного препарування каріозних порожнин під композиційні матеріали; — види, показання до препарування каріозних порожнин мінімально-інвазивними методиками; — етапи препарування каріозних порожнин технікою горизонтального та вертикального тунелю; — етапи препарування каріозних порожнин технікою slot-препарування; — етапи препарування каріозних порожнин технікою batescave-препарування; — показання, методика виконання мікропрепарування (енамелопластика); <p>поняття, показання до використання ART-методики лікування зубів.</p>	2
	БЛОК 2: Пломбувальні матеріали та ендодонтія	22
	Розділ 3. Пломбувальні матеріали	6
6.	<p>Пломбувальні матеріали. Класифікація. Вимоги до них.</p> <p>Тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості. Поняття тимчасової пломби та герметичної пов'язки. Лікувальні прокладки: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.</p> <ul style="list-style-type: none"> — класифікація пломбувальних матеріалів, вимоги до них; — склад, властивості, показання до використання матеріалів для тимчасових 	2

	<p>пломб та герметичних пов'язок;</p> <ul style="list-style-type: none"> – показання до використання лікувальних прокладок; – механізм дії лікувальних прокладок на основі гідроксиду кальцію; – групи кальційвмісних лікувальних прокладок; – механізм дії лікувальних прокладок на основі евгенолу; <p>комбіновані лікувальні пасти на основі антибіотиків, антисептиків тощо.</p> <p>Срібна та мідна амальгами: склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Особливості шліфування та полірування пломби.</p> <ul style="list-style-type: none"> – склад та класифікація амальгам; – властивості, позитивні та негативні якості амальгам; – показання до використання; – правила та етапи приготування та постановки пломб; <p>інструменти та методику шліфування та полірування пломб замальгами.</p>	
7.	<p>Композиційні матеріали: класифікація, склад. Матеріали хімічного та фотополімерного способу затвердіння: позитивні та негативні якості, показання до використання, методика застосування. Фотополімеризатори: призначення, види, фізико-технічні характеристики. Техніка безпеки роботи з ними. Режими світлового впливу.</p> <p>Компомери, ормокери: склад, властивості, показання до використання (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> – склад композиційних матеріалів; – класифікація композиційних матеріалів за способом полімеризації, консистенцією, розміру часточок неорганічного наповнювача; – властивості, позитивні та негативні якості композиційних пломбувальних матеріалів різних груп; – показання до використання; – правила приготування та постановки пломб; – інструменти та методику шліфування та полірування пломб з композиційних матеріалів; <p>стандартна техніка роботи з композиційними матеріалами хімічного і світлового твердіння.</p> <p>Адгезія: поняття, види. Адгезивні системи: склад, принцип взаємодії з тканинами зуба, техніка застосування. Кислотне травлення, кондиціонування: мета, методика, помилки та ускладнення. Стандартна техніка роботи з композиційними матеріалами хімічного і світлового способів твердіння.</p> <p>Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> – різновидності, склад, мету використання адгезивних систем різних поколінь; – відмінності адгезивних систем для емалі та дентину; – мету та методику кислотного травлення; – особливості препарування каріозних порожнини для пломбування композитом; – техніка клінічного застосування компомерів та ормокерів: склад, властивості, показання до використання. 	2
8.	<p>Стоматологічні цементи, їх класифікація. Цинк-фосфатні, силікатні та силіко-фосфатні цементи: склад, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Ізоляція пульпи: поняття, види. Накладання ізоляційних прокладок в каріозні порожнини I-V класів за Блеком.</p> <ul style="list-style-type: none"> – класифікація цементів; – склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання до використання фосфатних, силікатних та силіко-фосфатних цементів; 	2

	<p>мета та особливості накладання ізолюючих прокладок в каріозні порожнини різних класів за Блеком.</p> <p>Склоіономерні цементі: класифікація, склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання до застосування. Поняття контактного пункту, значення його порушення в патології пародонту. Стоматологічні аксесуари для його відновлення. Шліфування та полірування пломб: інструменти, засоби, методика. Поняття постбондингу.</p> <ul style="list-style-type: none"> — склад та класифікація склоіономерних цементів; — властивості, позитивні та негативні якості склоіономерних цементів; — показання до використання; — правила приготування та постановки пломб; — поняття та види контактної точки; — значення контактної точки при відновленні дефектів 2-4 класів за Блеком; — методи відновлення контактної точки; — стоматологічні аксесуари для відновлення контактної точки; інструменти та методику шліфування та полірування пломб з різних матеріалів; — пломбувальні матеріали для герметизації фісур (фісурні герметики): види, властивості, методика роботи. 	
	Розділ 4. Ендодонтія	16
9.	<p>Ендодонтія – її задачі та цілі. Ендодонтичний інструментарій: класифікація, різновидність, призначення, правила застосування. Стандарти ISO. Оптичні системи для ендодонтичних маніпуляцій.</p> <p>Інструменти для машинної обробки кореневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію. Пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> — Класифікація ендодонтичного інструментарію та маркування за системою ISO; — різновидність, призначення, правила застосування різних ендодонтичних інструментів; — методика роботи з різним ендодонтичним інструментарієм; — інструменти для машинної обробки кореневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію; <p>пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів.</p>	2
10.	<p>Клінічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців, іклів, премолярів та молярів.</p> <ul style="list-style-type: none"> — клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців, верхньої та нижньої щелепи; — клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів ікол верхньої та нижньої щелепи; — клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів премолярів верхньої та нижньої щелепи; — клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів молярів верхньої та нижньої щелепи; 	2
11.	<p>Етапи ендодонтичного лікування зуба: розкриття (трепанція) порожнин зубів різних груп, накладання девіталізуючих речовин. Ампутація, екстирпація пульпи, видалення її розпаду: інструментарій, техніка виконання, можливі ускладнення.</p> <p>Медикаментозна обробка кореневих каналів: види (ірігація, аплікація, тимчасова obturaція), групи та механізм дії лікарських засобів. Поняття герметичної, напівгерметичної, пухкої пов'язки.</p> <ul style="list-style-type: none"> — методики видалення пломби; — методика трепанції порожнини зуба різних груп зубів; — механізм дії девіталізуючих паст; — правила накладення девіталізуючих паст; 	2

	<ul style="list-style-type: none"> – особливості герметизації каріозних порожнин різної локалізації; – лікарські засоби для медикаментозної обробки кореневих каналів; – механізм дії, концентрація антисептичних засобів для медикаментозної обробки кореневих каналів; – способи медикаментозної обробки кореневих каналів. 	
12.	<p>Інструментальна обробка кореневих каналів: поняття римінгу та файлінгу. Методи визначення робочої довжини кореневого каналу. Методи інструментальної обробки кореневих каналів: “Step-back” та “Crown-down” техніки, тощо. Обробка каналів із використанням ротаційних інструментів. Медикаментозні засоби для хімічного розширення кореневих каналів. Підготовка каналів до пломбування.</p> <ul style="list-style-type: none"> – методи визначення робочої довжини кореневого каналу (табличний, рентгенологічний, за допомогою апекс-локатора тощо). – послідовність та методика проведення розширення кореневих каналів технікою “Step-back”; – послідовність та методика проведення розширення кореневих каналів технікою “Crown-down”; – склад, механізм дії медикаментозних засобів для хімічного розширення каналу; – причини відлому ендодонтичного інструменту в кореновому каналі, їх профілактика та методи видалення; – методи висушування кореневого каналу та підготовки до пломбування. 	2
13.	<p>Матеріали для пломбування кореневих каналів. Силери та філери: поняття, класифікація. Пластичні нетвердіючі пасті: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика тимчасового пломбування кореневих каналів.</p> <ul style="list-style-type: none"> – мета пломбування кореневих каналів; – класифікація матеріалів для пломбування кореневих каналів; – вимоги до матеріалів, що використовуються для пломбування кореневих каналів; – визначення «сілери»; – визначення «філери»; – критерії для проведення тимчасової obturaції кореневих каналів; – групи пластичних нетвердіючих паст; – склад пластичних нетвердіючих паст; – властивості пластичних нетвердіючих паст; – показання до застосування пластичних нетвердіючих паст; – методика тимчасового пломбування кореневих каналів; – можливі ускладнення, що виникають при пломбуванні кореневих каналів: причини, профілактика. 	2
14.	<p>Пластичні твердіючі матеріали для пломбування кореневих каналів (силери): групи, склад, властивості, показання до застосування. Техніки пломбування кореневих каналів: центрального штифта, латеральної конденсації тощо.</p> <p>Сучасні технології пломбування кореневих каналів, загальна характеристика (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> – групи пломбувальних матеріалів, відповідно до їх фізико-хімічних властивостей – класифікація матеріалів для постійного пломбування кореневих каналів. – вимоги до матеріалів для постійного пломбування кореневих каналів. критерії для проведення постійної obturaції кореневих каналів. – характеристика сілерів на основі оксиду цинку і евгенолу. – характеристика сілерів на основі епоксидних смол. – характеристика сілерів, що містять гідроксид кальцію. – характеристика сілерів на основі резорцин-формалінової смоли. 	2

	<ul style="list-style-type: none"> – характеристика сілерів на основі фосфату кальцію. – можливі ускладнення, які виникають при пломбуванні кореневих каналів: причини, профілактика.склад, властивості, показання до використання твердіючих пластичних матеріалів; – особливості приготування, методика пломбування кореневих каналів твердіючими пластичними матеріалами; – види, склад, властивості штифтів; – показання до використання, підготовка та методика пломбування кореневих каналів з використанням штифтів; – сучасні технології пломбування кореневих каналів, загальна характеристика. 	
15.	<p>Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних кореневих каналах. Муміфікація та імпрегнація. Задачі та цілі. Речовини для їх проведення. Депофорез. Помилки та ускладнення. Особливості препарування та пломбування зруйнованих коронок вітальних та депульпованих зубів, нетипових каріозних порожнин. Види штифтових конструкцій. Помилки та ускладнення при ендодонтичному лікуванні (самостійна робота).</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначення, мета проведення муміфікації та імпрегнації; – склад, властивості імпрегнуючих та муміфікуючих речовин; – показання до їх застосування, позитивні та негативні якості, методика проведення; – визначення атипичних каріозних порожнин; – особливості їх препарування; – відновлення дефектів за допомогою парапульпарних та всерединоканальних штифтових конструкцій; – помилки та ускладнення при ендодонтичному лікуванні зубів. 	2
16.	Підсумковий контроль теоретичного та практичного засвоєння розділів 1,2,3,4.	2
	РАЗОМ	32

3.3. Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає:

- опрацювання тем, які не входять до тем аудиторних занять;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до контролю змістових модулів та підсумкових модульних контролів.

№ п/п	Тема	Кіл-ть годин
I	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	9
	Блок 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин	
	<i>Розділ 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота</i>	
1.	<p>Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби</p> <ul style="list-style-type: none"> – мета і задачі пропедевтичного курсу; – внесок вчених України в розвиток терапевтичної стоматології; – історія кафедри, наукові досягнення її співробітників. – основні принципи етики та деонтології в стоматології; – причини розвитку ятрогенних захворювань. 	1

2.	Гістологія тканин зуба <ul style="list-style-type: none"> — гістологічна будова емалі, її клінічне значення; — гістологічна будова дентину, його клінічне значення; — гістологічна будова цементу, його клінічне значення; — гістологічна будова пульпи. функції пульпи. — гістологічна будова періодонту, його функції. 	1
3.	Анатомо-гістологічні та фізіологічні особливості будови органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота <ul style="list-style-type: none"> — поняття та функції пародонту; — склад слини та ротової рідини; — будова великих та малих слинних залоз; — функції слини та ротової рідини; — будова слизової оболонки порожнини рота (слизової оболонки щік, губ, альвеолярного відростка (ясен), твердого та м'якого піднебіння); — будова язика. 	1
Розділ 2. Препарування каріозних порожнин		
4.	Принципи препарування каріозних порожнин. <ul style="list-style-type: none"> — анестезологічний принцип; — принцип біологічної доцільності; — принцип візуалізації та зручності роботи; — принцип технічної раціональності; — принцип збереження цілісності сусідніх зубів, пародонту та слизової оболонки порожнини рота; — принцип створення умов для естетичного відновлення зуба. 	1
Блок 2: Пломбувальні матеріали та ендодонтія		
Розділ 3. Пломбувальні матеріали		
5.	Компомери, ормокери: склад, властивості, показання до використання. <ul style="list-style-type: none"> — компомери: склад, властивості, особливості і показання до клінічного застосування; — ормокери: склад, властивості, особливості і показання до клінічного застосування. 	1
6.	Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання <ul style="list-style-type: none"> — особливості складу текучих композитних матеріалів; — позитивні властивості та недоліки текучих композитних матеріалів; — показання та особливості клінічного використання текучих композитних матеріалів. 	1
Розділ 4. Ендодонтія		
7.	Інструменти для машинної обробки кореневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію. Пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів <ul style="list-style-type: none"> — види ендодонтичних наконечників, принципи їх роботи; — ротаційний ендодонтичний інструментарій: різновидність, особливості будови; — методика роботи з ротаційними ендодонтичними інструментами; — пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів. 	1
8.	Сучасні технології пломбування кореневих каналів, загальна характеристика <ul style="list-style-type: none"> — техніки заповнення кореневих каналів; — техніки пломбування кореневих каналів з використанням гарячої гутаперчі 	1

	вертикальною конденсацією; — техніки пломбування кореневих каналів з використанням гарячоїгутаперчі, яка вноситься за допомогою ротаційних інструментів; — техніки пломбування кореневих каналів з використанням гарячоїгутаперчі на пластиковому стержні-носію.	
9.	Помилки та ускладнення при ендодонтчному лікуванні — помилки на етапі діагностики; — помилки та ускладнення при ендодонтчному лікуванні зубів (при проведенні анестезії, накладання девіталізуючих паст, створення ендодонтчного доступу, інструментальної та медикаментозної обробки кореневих каналів, пломбування кореневих каналів тощо); — способи запобігання та усунення помилок.	1
II	Підготовка до практичних занять	29
III	Підготовка до контролю підсумкових занять та складання практичних навичок.	4
	РАЗОМ	42

3.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студента є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується у процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом зі складанням підсумкового заліку з навчальної дисципліни. Полягає у підготовці доповідей (презентацій), що базується на самостійному вивченні частини програмового матеріалу, систематизації, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичного застосування знань студента з навчального курсу і може бути реалізована у вигляді:

- Створення навчальних відеофільмів, мультимедійних презентацій;
- Виготовленні засобів для унаочнення навчання (навчальних стендів, моделей, препаратів, тощо);
- Підготовці наукових студентських робіт та доповіді на наукових студентських конференціях;
- Учасі у фахових студентських олімпіадах з дисципліни;
- Учасі у конкурсах професійної майстерності.

4. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» використовуються наступні методи навчання:

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види вправління, виконання графічних робіт, проведення експерименту, практики).
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні, які передбачають пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- метод проблемного викладу, котрий полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання, при цьому завдання студентів полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача; цей МН реалізується шляхом навчання студентів на проблемних ситуаціях з метою успішної попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів;
- частково-пошуковий або евристичний, спрямований на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності, наприклад: викладач формулює проблему, студенти – гіпотезу;

– дослідницький, сутність якого полягає у організації викладачем пошукової творчої діяльності студентів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань.

Також використовуються методи навчання:

– що забезпечують сприймання і засвоєння знань студентами (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація);

– для застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок (практичні заняття, контрольні завдання, робота в клініці, проведення практики);

– для перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок;

– для заохочення і покарання.

В ортопедичній стоматології перевагу надають **активним методам навчання**, які спонукають студентів до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання припускає використання такої системи методів, яка направлена головним чином не на виклад викладачем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення, а на самостійне оволодіння знаннями, і уміннями в процесі активної пізнавальної і практичної діяльності тобто не його вчать, а він вчиться.

До активних методів навчання відносяться:

– тематичні дискусії;

– мозковий штурм;

– імітаційні завдання;

– проблемний виклад;

– частково-пошукові, дослідницькі, евристичні методи;

– презентації;

– тренінги;

– ділова гра «Допуск в клініку»;

– професійний конкурс «Моя перша коронка»

Максимальна ефективність навчання досягається за умови раціонального системного поєднання різних методів.

5. Методи контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни «Ортопедична стоматологія» використовують різні методи й форми контролю.

Найпоширенішим методами контролю є: усний контроль, письмовий, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.

Контроль шляхом **усного опитування** сприяє опануванню логічним мисленням, виробленню і розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку.

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки навчальної дисципліни й вимог програми; підготовка студентів до відповіді та і викладу знань; корегування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді.

Письмовий контроль. Призначення цього контролю – з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, уміннями й навичками з навчальної дисципліни, визначення їхньої якості – правильності, повноти, точності, усвідомленості, уміння застосувати теоретичні знання на практиці.

Письмова перевірка здійснюється у формі перевіркової (контрольної) роботи, написання розгорнутої відповіді на питання, тощо. Теми перевіркової (контрольної) роботи, завдання, вправи охоплюють програмний матеріал, є чітко сформульовані для виявлення знання фактичного матеріалу, відповідають рівню знань студентів і водночас вимагають від студента певних зусиль, необхідних для їх виконання. Домашні завдання (залежно від специфіки навчальної дисципліни) можуть виконуватися у вигляді написання коротких конспектів, замальовок, рефератів по темах, що винесені для самостійного опрацювання.

Основна перевага письмової перевірки – це те, що за короткий термін викладач має змогу скласти чітке уявлення про знання багатьох студентів. Результати перевірки чітко фіксовані.

Письмові роботи зберігаються. Студенти мають змогу з'ясувати з викладачем деталі й неточності у власних відповідях, провести самоаналіз.

Тестовий контроль використовується для визначення рівня сформованості знань і вмінь з дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології». Виокремлюють тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Тестовий контроль використовують з метою визначення вхідного рівня знань та оцінки самопідготовки студента до кожної теми практичного заняття, а також перед виведенням підсумкових оцінок, як допуск до складання ПМК. Крім того, тести слугують засобом внутрішнього контролю для порівняння, визначення рівнів успішності окремих груп студентів, порівняльної характеристики різних форм і методів викладання.

Такий вид контролю дає змогу ефективніше використовувати час, ставить перед усіма студентами однакові вимоги, допомагає уникати надмірних хвилювань. Тестова перевірка унеможливує випадковість в оцінюванні знань, стимулює студентів до самоконтролю. Однак тест може виявити лише знання фактів, він заохочує до механічного запам'ятовування, а не до роботи думки.

Програмований контроль. Реалізується шляхом пред'явлення усім студентам стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань. При цьому аналіз відповіді, виведення і фіксація оцінки здійснюється за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Практична перевірка застосовується для оцінки оволодіння системою практичних професійних умінь і навичок, і проводиться під час проведення практичних занять та підсумкових модульних контролів. Така перевірка дає змогу виявити, якою мірою студент усвідомив теоретичні основи цих дій.

Метод самоконтролю. Його суттю є усвідомлене регулювання студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам і виправлення їх. Показник сформованості самоконтролю – усвідомлення студентом правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Метод самооцінки. Передбачає об'єктивне оцінювання студентом досягнутих результатів.

Для формування здатності до самоконтролю і самооцінки викладач мотивує виставлення оцінки, пропонує студентові самому оцінити свою відповідь. Дієвим засобом є й організація взаємоконтролю, рецензування відповідей товаришів. При цьому студент ознайомлюється із нормами й критеріями оцінювання знань. Взяття до уваги результатів самоконтролю і самооцінки знань викладачем при виставленні кінцевої оцінки робить їх вагомими, позитивно впливає на формування відповідальності за навчальну роботу, на виховання чесності, принциповості, почуття власної гідності, дотримання принципів академічної доброчесності.

Оцінювання самостійної роботи: оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при захисті реферату та при підсумковому модульному контролі.

6. Оцінка поточної успішності студента при вивченні Блоку №1 у 3-му семестрі

Оцінювання поточної навчальної діяльності здобувача здійснюється на кожному занятті з урахуванням стандартизованих, узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів вищої освіти, наведених у таблиці.

Блок 1 у 3 семестрі	Min/Max кількість балів
Практична робота № 1-16	4,4 – 7,5
За 16 практичних робіт	4,4×16 – 7,5×16
Разом за 16 занять	70-120
Підсумковий контроль	50-80
Всього балів	200

Критерії оцінювання знань у 3 семестрі

Оцінкою 6,75-7,5 балів та 70-80 балів на заліку/екзамені (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 5,25-6,7 балів та 60-69 балів на заліку/екзамені (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 4,4-5,2 балів та 50-59 балів на заліку/екзамені (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

7. Підсумкова семестрова атестація

Форма підсумкового контролю успішності навчання – семестрова підсумкова атестація (СПА).

Система поточного та підсумкового контролю.

Контроль знань з вивчення дисципліни проводиться у вигляді:

- поточного контролю, що здійснюється на кожному практичному занятті й дає змогу виявити рівень засвоєння окремих елементів навчального матеріалу;
- тематичного контролю, рубіжного контролю, що проводиться після завершення певного етапу навчання на практичних підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестовий контроль; розв'язування ситуаційних задач;
- структуровані письмові роботи;
- структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь відповідно до переліку практичних навиків до кожного заняття.

Критерії допуску до складання підсумкового контролю.

До складання підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на всіх практичних заняттях та лекціях, або відпрацювали пропущені заняття в установленому порядку, та набрали мінімальну кількість. Студенти, які мають заборгованість на кінець семестру, ліквідують її тільки з дозволу декана факультету. Сума балів для допуску утворюється від суми балів поточної успішності та балів за практичні навички та становить мінімально 70 балів та максимальна кількість – 120 балів. Позитивна оцінка на кожному практичному занятті в кожному семестрі навчання може коливатися, в залежності від кількості практичних занять. Оцінка нижче мінімальної кількості балів означає «незадовільно», таке заняття не зараховане і підлягає відпрацюванню в установленому порядку.

Підсумковий контроль здійснюється після закінчення практичних занять у вигляді заліку згідно графіку навчально-методичного відділу ЧНУ.

Підсумковий контроль складається з перевірки теоретичних знань та практичних навичок. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль дорівнює 80 балів, мінімальна – 50. Перескладання підсумкового контролю проводиться 2 рази.

Таким чином загальна успішність з навчальної дисципліни складається:

- а) поточна успішність;
- б) практичні навички;
- в) підсумковий контроль (залік, усна відповідь).

Сума балів за семестр складає: поточна успішність – 70-120 балів, підсумковий контроль 50-80 балів максимально разом 200 балів, мінімально - 120.

До складу білета на семестрову атестацію входять 2 теоретичних та 2 практичних питання з наданого переліку.

1. 1. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови цементу.
– **максимальна кількість балів – 20.**
1. Види бормашин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових блоків.
– **максимальна кількість балів – 20.**
1. Препарувати каріозні порожнини під композиційні матеріали.
– **максимальна кількість балів – 20.**
1. Шліфувати та полірувати пломби з різних пломбувальних матеріалів.
– **максимальна кількість балів – 20.**

Всього максимальна кількість балів 80 балів.

Оцінка з дисципліни в екзаменаційній відомості також виставляється за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі кількості балів за всі розділи, що передбачені програмою дисципліни.

Шкала переведу середньої кількості балів за всі розділи, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-х бальною шкалою

Кількість балів за визначені розділи дисципліни	Традиційна оцінка за 4-х бальною шкалою
120 – 139,99	3
140 – 179,99	4
180 – 200	5

У разі, якщо студент не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він одержує за дисципліну традиційну оцінку «2» і оцінку ECTS «F», що є підставою для відрахування.

7.1. Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до семестрової підсумкової атестації (Залік 3 семестр)

Розділ № 1 «Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота»

2. Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи.
3. Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення.
4. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби.
5. Топографія тканин і утворень зуба.
6. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови емалі.
7. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови дентину. Поняття первинного, вторинного та третинного дентину, особливості його утворення.
8. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови цементу.
9. Поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба.
10. Теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба.
11. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови пульпи, її функції.
12. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови періодонту. Зміни, пов'язані з віком та патологічним процесом. Поняття пародонту, його функції.
13. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції.
14. Зубні формули: квадратно-цифрова система Zsigmondy (клінічна формула), FDI – ISO, 1971 (BOO3).
15. Прикмети зубів: кута коронки, кривизни коронки, відхилення кореня, контактних поверхонь.
16. Клінічні особливості будови різців верхньої та нижньої щелеп.
17. Клінічні особливості будови премолярів верхньої та нижньої щелеп.
18. Клінічні особливості будови молярів верхньої та нижньої щелеп.

19. Анатомо-фізіологічні особливості будови окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота: губ, щок, ясен, дна порожнини рота, перехідних складок, твердого та м'якого піднебіння, язика.

Розділ № 2 «Препарування каріозних порожнин»

2. Організація та обладнання стоматологічного кабінету: гігієнічні та ергономічні вимоги.
3. Ергономіка в стоматології. Компонування стоматологічного обладнання за організації роботи «в чотири руки».
4. Техніка безпеки робочого місця лікаря-стоматолога (студента).
5. Професійні захворювання лікаря-стоматолога, їх профілактика.
6. Види бормашин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових блоків.
7. Стоматологічний інструментарій для обстеження та лікування хворого, призначення та особливості застосування. Види стоматологічних наконечників.
8. Інструментарій для препарування та пломбування каріозних порожнин. Стоматологічні бори: різновидність, розміри, матеріали для їх виготовлення.
9. Класифікація каріозних порожнин за Блеком, варіанти локалізації їх для кожного класу, атипові каріозні порожнини.
10. Способи препарування: механічний, хіміко – механічний, пневмокінетичний, водно-абразивний, акустичний, лазерний.
11. Принципи препарування: анестезіологічний, біологічної доцільності, технічної раціональності та ретенції, візуалізації та зручності роботи, створення умов для естетичного відновлення зуба, збереження цілісності сусідніх зубів та тканин пародонту.
12. Причини виникнення болю при препаруванні та способи їх усунення. Поняття режиму препарування.
13. Етапи препарування каріозних порожнин, їх особливості та інструментарій.
14. Особливості препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу за Блеком.
15. Особливості препарування каріозних порожнин 2 класу за Блеком в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
16. Особливості препарування каріозних порожнин 3 класу за Блеком в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
17. Особливості препарування каріозних порожнин 4 класу за Блеком в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
18. Особливості препарування під сучасні композиційні матеріали.
19. Мінімально-інвазивні методики препарування (М.І.-терапія): характеристика концепції, види, показання.
20. Тунельне препарування: види, показання, особливості проведення. Можливі ускладнення.
21. Vatesave та Slot-препарування: суть, показання, особливості проведення, переваги та недоліки.
22. ART-методика (неінвазивна): показання, особливості проведення, переваги та недоліки.
23. Мікропрепарування: суть, показання, методика, інструменти.

Розділ № 3 «Пломбувальні матеріали»

1. Класифікація пломбувальних матеріалів.
2. Матеріали для тимчасових пломб та герметичних пов'язок. Вимоги до них. Склад, властивості, особливості приготування та використання.
3. Тимчасова пломба та герметична пов'язка. Визначення. Методика накладання.
4. Лікувальні прокладки: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.
5. Класифікація стоматологічних цементів.
6. Фосфат-цемент: склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування.
7. Ізоляція пульпи: поняття. Види ізоляційних прокладок: лайнерна та базисна. Матеріали для ізоляції пульпи: склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.
8. Силіко-фосфатні стоматологічні цементи, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
9. Силікатні стоматологічні цементи, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
10. Склоіномірні цементи, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та

пломбування.

11. Поняття контактного пункту при пломбування каріозної порожнини, значення його в патології пародонту, методи відновлення, вибір пломбувального матеріалу.
12. Срібна амальгама: склад, позитивні та негативні якості, техніка замішування та пломбування, шліфовка та поліровка пломби.
13. Класифікація композиційних пломбувальних матеріалів. Склад та властивості, показання до застосування.
14. Макронаповнені композиційні пломбувальні матеріали: характеристика, показання, техніка пломбування, особливості шліфовки та поліровки пломби.
15. Мікронаповнені і гібридні композиційні пломбувальні матеріали: порівняльна характеристика, показання, техніка пломбування, особливості шліфовки та поліровки пломби.
16. Фотополімеризатори: призначення, види, фізико-технічні характеристики. Техніка безпеки роботи з ними. Режимми світлового впливу.
17. Компомери: склад, властивості, показання до використання.
18. Ормокери: склад, властивості, показання до використання.
19. Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання.
20. Протравлювання (кондиціювання): мета, засоби і методика проведення. Можливі помилки та ускладнення.
21. Адгезія: поняття, види. Покоління адгезивних систем. Принципи взаємодії з тканинами зуба, техніка застосування.
22. Механізм адгезії композиційних пломбувальних матеріалів хімічного затвердіння.
23. Поняття змазаного шару, гібридної зони, колапсу колагенових волокон.
24. Характеристика адгезивних систем 5 та 6 покоління. Особливості застосування.

Розділ № 4 «Ендодонтія»

1. Ендодонтія, визначення. Топографо-анатомічні ендодонтичні терміни та маніпуляції.
2. Сучасний ендодонтичний інструментарій для очищення, розширення та пломбування корневих каналів: класифікація, призначення, правила застосування. Стандарти ISO.
3. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та корневих каналів різців верхньої та нижньої щелепи.
4. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та корневих каналів іклів верхньої та нижньої щелепи.
5. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та корневих каналів премолярів верхньої та нижньої щелепи.
6. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та корневих каналів молярів верхньої та нижньої щелепи.
7. Трепанация коронок різців: показання, особливості, етапи, техніка, інструментарій, помилки та ускладнення.
8. Трепанация коронок ікол: показання, техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
9. Трепанация коронок премолярів: показання, техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
10. Трепанация коронок молярів: техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
11. Методика накладення девіталізуючої пасти: інструментарій, лікарські речовини, помилки та ускладнення. Поняття герметичної пов'язки.
12. Ампутація, екстирпація та видалення розпаду пульпи: інструментарій, особливості проведення. Можливі помилки та ускладнення.
13. Препарування корневих каналів: механічна обробка корневих каналів методиками «Step-back», «Crown – down».
14. Препарування корневих каналів. Інструменти для машинної обробки корневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію. Пристосування для видалення відламків інструментів з корневих каналів.
15. Медикаментозна обробка корневих каналів: інструментарій, лікарські речовини, методики.
16. Хімічне розширення корневих каналів: медикаментозні засоби, особливості проведення.

Можливі ускладнення. Підготовка каналів до пломбування.

17. Матеріали для пломбування кореневих каналів: силери, філери. Вимоги до них, порівняльна характеристика.

18. Нетвердіючі пломбувальні матеріали для кореневих каналів, антимікробні та протизапальні пасти: показання до застосування, методика та етапи пломбування.

19. Пластичні твердіючі матеріали для пломбування кореневого каналу (силери): групи, склад, позитивні та негативні якості, показання до використання.

20. Тверді матеріали (філери) для пломбування кореневих каналів. Їх різновиди, позитивні та негативні аспекти.

21. Пломбування кореневих каналів технікою центрального штифта: показання, методика, позитивні якості, недоліки.

22. Пломбування кореневих каналів технікою латеральної конденсації гутаперчі: показання, методика, позитивні якості, недоліки.

23. Сучасні технології пломбування кореневих каналів (системи «Термофіл», «Квікфіл» тощо: загальна характеристика.

24. Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних кореневих каналах. Муміфікація та імпрегнація: показання, медикаментозні речовини для їх проведення, методика. Можливі ускладнення.

25. Депофорез: показання до проведення, методика, можливі ускладнення.

26. Особливості препарування та пломбування зруйнованих вітальних та девітальних зубів, нетипових каріозних порожнин. Парапультарні та всерединоканальні штифтові конструкції: їх види, призначення.

7.2. Перелік практичних навичок для підготовки студентів до семестрової підсумкової атестації (Залік 3 семестр)

Розділ № 1 «Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота»

1. Схематично зобразити зуб. Позначити анатомічні та гістологічні утворення та тканини на схемі зуба.
2. Записувати зубні формули: квадратно-цифровою системою Zsigmondy (клінічна формула), FDI – ISO, 1971 (BOO3).
3. Намалювати (виліпити з пластиліну) різці, ікла, премоляри, моляри верхньої та нижньої щелеп, враховуючи анатомічні особливості будови коронки та коренів.
4. За прикметами, клініко-анатомічними особливостями розрізняти різці, ікла, премоляри, моляри верхньої та нижньої щелепи.

Розділ № 2 «Препарування каріозних порожнин»

1. Обладнати стоматологічний кабінет відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. Організувати роботу «в чотири руки».
2. Розрізняти і вміти користуватися стоматологічним інструментарієм (в т.ч. у дзеркальному відображенні).
3. Обрати наконечник, бори та інструменти для проведення різних етапів препарування.
4. Ізолювати операційне поле різними методами.
5. Дотримуватись режиму препарування при роботі на фантомах.
6. Препарувати класичною технікою каріозні порожнини I – V класів за Блеком різної локалізації на фантомах.
7. Препарувати каріозні порожнини під композиційні матеріали.
8. Препарувати на фантомах каріозні порожнини мінімально-інвазивними техніками відповідно до показань (тунельне препарування, slot-препарування, batescave-препарування, мікропрепарування, ART-методика).

Розділ № 3 «Пломбувальні матеріали»

1. Приготувати та накласти пломбувальний матеріал для тимчасової пломби чи герметичної пов'язки.
2. Приготувати та накласти лікувальну пасту та тимчасову пломбу.

3. Приготувати та накласти цинк-фосфатний цемент в якості ізолюючої прокладки в каріозні порожнини різних класів за Блеком, тимчасової пломби.
4. Приготувати та накласти силікатний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
5. Приготувати та накласти силікофосфатний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
6. Провести кондиціювання емалі, приготувати та накласти склоіономерний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
7. Відновити контактний пункт в каріозних порожнинах 2-4 класів за Блеком.
8. Шліфувати та полірувати пломби з різних пломбувальних матеріалів.
9. Приготувати та накласти постійну пломбу зі срібної амальгами в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
10. Провести протравлювання емалі, підготувати та нанести адгезив, замішати та накласти постійну пломбу з композиційного матеріалу хімічного способу твердіння в каріозні порожнини на фантомі.
11. Провести протравлювання, підготувати та нанести адгезив, накласти композиційну пломбу фотополімерного способу твердіння у каріозні порожнини 3, 4, 5 класу за Блеком. Провести направлену полімеризацію, обравши режим світлового впливу.
12. Провести підготовку фісур (мікропрепарування) до енамолопластики чи герметизації склоіономерним цементом чи текучим композиційним матеріалом.

Змістовий модуль № 4 «Ендодонтія»

1. Розрізнити за видами, будовою, призначенням ендодонтичний інструментарій.
2. Провести трепанацію коронок різців, ікол, премолярів, молярів верхньої та нижньої щелепи.
3. Накласти девіталізуючу пасту та герметичну пов'язку.
4. Препарувати порожнини зубів різних груп на фантомах чи видалених зубах.
5. Провести розширення устів кореневих каналів.
6. Провести ампутацію, екстирпацію пульпи.
7. Провести видалення путридного розпаду пульпи з кореневого каналу.
8. Провести медикаментозну обробку кореневого каналу (іригація та аплікація) та накласти герметичну пов'язку.
9. Провести інструментальну обробку кореневих каналів «Step-back» технікою.
10. Провести інструментальну обробку кореневих каналів «Crown-down» технікою.
11. Провести хімічне розширення кореневого каналу.
12. Провести препарування кореневого каналу ротаційними ендодонтичними інструментами.
13. Підготувати кореневий канал до пломбування.
14. Приготувати пластичну нетвердіючу пасту та провести тимчасове пломбування кореневого каналу.
15. Обрати за призначенням та приготувати пластичний твердіючий матеріал (силер) для постійного пломбування кореневого каналу.
16. Запломбувати кореневий канал силерами різних груп.
17. Запломбувати кореневий канал за допомогою силера та гутаперчі методом центрального штифта.
18. Запломбувати кореневий канал за допомогою силера та гутаперчі методом холодної латеральної конденсації.
19. Провести обробку інструментально непрохідного кореневого каналу (імпрегнація резорцин-формаліном).
20. Провести сріблення кореневого каналу.
21. Провести депофорез гідроксидом міді-кальцію.
22. Провести препарування атипових каріозних порожнин.
23. Провести підготовку та фіксацію всерединоканальних штифтових конструкцій.
24. Провести підготовку та фіксацію парапульпарних штифтових конструкцій.
25. Відновити пломбувальними матеріалами атипові каріозні порожнини.

8. Методичне забезпечення, яке викладене на навчальну платформу MOODLE 4.

- Робоча програма навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології»;
- Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- Методичні розробки, тези, тексти, мультимедійні презентації лекцій з дисципліни;
- Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки та на практичному занятті, включаючи тести та задачі для самоконтролю, відповідно до тем практичних занять.
- Методичні вказівки для самостійної роботи студентів над вивченням тем, що винесені на самостійне опрацювання;
- Теоретичні питання та практичні завдання для контролю засвоєння розділів;
- Ситуаційні задачі з банку ліцензійного іспиту «Крок 2» до кожного практичного заняття з алгоритмами їх вирішення.

Рекомендована література

Базова:

1. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439с.
2. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид.2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
3. Терапевтична стоматологія: підручник у 4 т. Фантомний курс / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін.] / За редакцією А.В. Борисенка. – Т 1. – К.: Медицина, 2009. – 400 с.

Допоміжна:

1. Бєєр Р., Бауман М.А., Кієльбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії / За ред. А.В.Борисенко. – М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.
2. Матеріалознавство у стоматології. Під заг. ред. проф. М.Д. Короля. Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 240 с.: Іл.
3. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс): навчальний посібник / [М.Ф. Данилевський, А.П. Грохольський, А.М. Політун та ін.] / За ред. М.Ф. Данилевського. – Львів: Світ, 1993. – 184 с.
4. Терапевтична стоматологія: обладнання та інструментарій: навчальний посібник / В.І. Герелюк, Н.В. Нейко, В.В. Материнський, О.П. Кобрин. – Івано-Франківськ, 2002. – 95 с.

Інформаційні ресурси

- <http://nashol.com/2011041354397/propedevtika-stomatologicheskikh>
- zabolevanii-skorikova-l-a-volkov-v-a-bajenova-n-p.html
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/2393-propedevtika>
- stomatologicheskikh-zabolevaniy-skorikova.html
- http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/terapevticheskaja/8.
- http://stomatbook.blogspot.com/p/blog-page_14.html.